

MIERZIEĆ (94) *vb impf*

Wymowa: *mier-zieć*.

mie- (22), mié- (3); mie- *Mącz* (20), *KochFr* (2), *KochFrag*; mie- *MurzOrt*, *KochPs* (2);

drugie e z tekstów nie oznaczających é.

inf mierzić (4). \diamond *praes 1 sg* mierzę (1). \diamond *3 sg* mierzi (56). \diamond *3 pl* mierzą (14), [mierzią.] \diamond *praet 1 sg m -m* mierziął (1). \diamond *3 sg m* mierziął (4). *f* mierziła (2). *n* mierziało (4). \diamond *3 pl subst* mierziały (3). \diamond *con 3 sg f by* mierziła (2). *n by* mierziało (1). \diamond *con praet 3 sg f by* była mierziła (1). *n by* było mierziało (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI–XVII w.

Wzbudzać niechęć, wstręt, odrazę, obrzydzenie; taedet Mącz, Calep; dolet, displicet Mącz (lat. tylko impers) [w tym: kogo (90)] (94) : MurzOrt B2v; Abominor, Przikrość mam. Brzidzę fie. Odrzekam fie. Mierzi mie. Mącz 1c; Nunquid hic vides quod tibi doleat, Izali tu nie widziłz co by cie nie mierziąło. Mącz 254d; Odi significat odio habeo et habui, Mam w nienawiści/ álbum miał/ Mierzy mię. Male odit, O bárzo go mierzy. Odit ex animo, Mierzy go yáko co złęgo. Mącz 259d, 158c, 263b, 302b [3 r.], 344b, 438c (15); Calep 804b, 1044b.

W przeciwstawieniach: »mierzić ... być miło, podobać się« (2): gdy co iedny mierzi podoba fie drugim RejWiz 1v; częstokroć to bywa/ iż czo iednemu iest bárzo miło/ to drugiego bárzo mierzi. GórnDworz C4.

a. Dokuczać fizycznie (2) : Ale gdy obaczyłz iż iuz wnątrze zdrowé/ tylko cie ná wierzchu świérb mierzi: weźmiłz śmalcu [...] tymże námázuy *SienLek* 134.

α. Mdlić, powodować nudności (1) : Dawno mie [serop] wżiwocie mierziął A niewiem abych y [= go] zdjrzał Bo mi fyę czknie barzo brzitko A przidzie mi zrzudzić wślytko *RejKup* q7.

b. Wzbudzać irytację, gniew, oburzenie, nienawiść; być nielubianym (69) : *BielŻyw* 163; ząwždy mię mierziąły nieślufłne śprawy ludzkie. *RejPs* 22, 147; *RejRozpr* D3; A gdy z czałem vftaną iego młode zbytki Włtyd więcz gdy ie wípomina a mierzą go wślytki *RejJóz* E4; *RejKup* p5v, q4v, t4v, dd3; *KromRozm III* A5v, A6; *BielKom* E7; *RejZwierz* 114v, 116, 118; Okázác chćiał [Jezus] iáko go mierzą ci wślyfcy kthorzy fię zwierzchną okazałofcią odymáią *BibRadz* II 27b *marg*; *OrzRozm* B2 [2 r.] O4v; *Taedet eum vitae*, Mierzi go świát/ łtesknił fie nád żywotem/ Przikro mu że żywie. *Mącz* 438c, 291d, 438c; Ale przeto was mierzi że w nim gębá płocha/ Ktemu krzywo pátrzyćie ná káždego Włochá. *Prot* C2; *RejAp* D8v; *GórnDworz* K6, K6v, P4v, R3; *RejPos* 318v, 322v; Bo tám wślyfcy dworzanie tych fie łtroiow dzierzą/ Ty fwieckie obercuchy bárzo ie tám mierzą. *RejZwierz* [207], 143v; *WujJud* 143, 242; *BudBib* 1.Reg 8/6, *Ion* 4/1, *Esth* 14/5; *WierKróc* B; *KochPs* 168; Ludouicus Bauarus zacny Cefarz/ ktorego mierziáła Papielka pychá y wyniołfość/ łtała fię oto iákoby ich był/ vłkromić mogł. *NiemObr* 64; *KochSz* O3v; *WisznTr* 18; *CzahTr* C3; [Węgrzy wkwali się w mur i w nim siedzą, a Moskwę już nie wiem jako ich tam mierzią. *PiotrDzien* 338.]

mierzic do kogo [= ktoś wzbudza gniew] (1): boc ich mierziáło do niego to czo łzkodliwego oitiznie batzeli *PaprUp* F4v.

mierzic komu (1): Złym prawdá mierzi. *RejAp* BB6v *marg*.

Bezpodmiotowo (2): *BudBib* 2.*Esdr* 13/8; Słuchayże pieśni niż zegar vderzy/ Choć cię iuż mierzi.
KlonFlis H3v.

W przeciwstawieniu: »mierzieć ... ulubić« (1): Fálŝz mię miérzi/ twé vftáwy vlubiłem łobie *KochPs* 186.

W porównaniu (1): Tákżem ia wiele łczęścíu przewiniłá? Ze temu gwóli bydź niebogá mułżę/
Który iáko grzéch mierzi moię dułżę. *KochFrag* 24.

W charakterystycznych połączeniach: *mierzieć z przyrodzenia* (2); *mierzi (mierzą)* [kogo] *błogosławieństwo, dobry byt, człowiek złościwy (zebranie (zbor) ludzi złościwych)* (4), *fałsz* (2), *mniszy, narod pochlebny, nauka, świeckie obercuchy, obyczaje, pochlebstwo, powtarzanie częste jednej rzeczy, pożytki, przekwintowanie, niesłuszne sprawy, świat, wyniosłość, zbytekt zmyślanie, znak pychy (pycha)* (2), *zwada, źli*.

Przysłowie: A kogo mierzi v kogo páđdziorko w oku/ tućby iuż potrzebá w łobie trzałki álbo niepotrzebnego kłofu iákiego pilno vpátrowáć. *RejZwierc* 267.

a. *Z przeczeniem*: *lubić, nie mieć nic przeciw czemuś* (19) : *RejJóz* P8v; *RejKup* Lv; pewnie i samych by to było brać od krolow polskich nie mierziało, jako i dziś wiele ich nie mierzi *DiarDop* 113; *RejWiz* 77 [3 r.]; Widzę że cie Aryftoteles nie mierzi/ bo on to *in lib. II Ethicoru*^m wywodzi *OrzRozm* O, B2; *Prot* D2v; Owa co ieft ludzi ná fwiecie/ tedy żadnego dobra mył nie mierzi *GórnDworz* O2, Cv, O4v, R, Ee6; Owa iáko Prorok powiáda włyfczychmy zgrzełzyli/ włyfczychmy fie wniefli/ włythkich nie mierzą dáry. *RejZwierc* 191v; *KochFr* 100 [2 r.]; *WisznTr* 11.

W charakterystycznych połączeniach: *nie mierzą (mierzi)biesiady, dary, gra, kufel, dobra myśl, nauka, pompy, prośba, spanie, trunk (trunek)* (2), *tytuły, długie włosy, stare zabawy, żarty; nie mierzi brać* (2); *nie mierzi nic*.

c. *Sprawiać przykrość, wzbudzać żal* (3) : *Ulcus tangere, Rułzić kogo w fádno/ to yeft/ tráfic mu tę rzecz która go mierzi á w niey winien yeft. Mqcz* 501b; *Mierzi mię izem niegdy Bogá rozgniewał HistRzym* 99; *tey fą włáfnie cnoty/ Ze ich też bárzo mierzą fwey bráciey kłopoty. PaprPan* F.

Synonimy: *brzydzić się, »brzydzić sobie«, hydzić się*.

Formacje współrdzenne cf MIERZIĆ.